

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Eiropas lauku rajonu ieguldījums Eiropas Kultūras mantojuma gada (2018) norisēs, nodrošinot ilgtspēju un pilsētu un lauku rajonu kohēziju”

(pašiniciatīvas atzinums)

(2018/C 440/04)

Ziņotājs: **Tom JONES**

Pilnsapulces lēmums	15.2.2018.
Juridiskais pamats	Reglamenta 29. panta 2. punkts Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sākumā	5.9.2018.
Pieņemts plenārsesijā	19.9.2018.
Plenārsesija Nr.	537
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	201/2/7

1. Secinājumi un ieteikumi

Secinājumi

1.1. EESK pilnībā atbalsta 2018. gada pasludināšanu par Eiropas Kultūras mantojuma gadu un atzinīgi vērtē atbalstītāju un rīkotāju centienus visos līmeņos novērtēt Eiropas daudzveidīgo un bagātīgo kultūras mantojumu un vairot tā pamanāmību ⁽¹⁾.

1.2. EESK mudina visas ieinteresētās personas un dalībniekus traktēt kultūru iespējami plašāk un iesaistīt visus iedzīvotājus.

1.3. Šajā kultūras gadā būtu ne tikai jānovērtē pagātne, bet arī jāveicina topošas, jaunas un izaicinošas cilvēku iedvesmas un prasmju izpausmes, kuru pamatā bieži ir tradīcijas, kas sakņojas attiecīgās valsts lauku kultūras mantojumā.

1.4. Divpadsmit mēneši ir īss posms, taču ir cerības, ka šādi papildu centieni un ieguldījumi mudinās iedzīvotājus pievērst lielāku uzmanību ar kultūras mantojumu saistītajām iespējām lauku rajonos. Tam būtu jāpaver viņiem iespēja ar jaunu enerģiju veidot estētiskas, sociālas un ekonomiskas labjutības vērtības pašreizējām un turpmākajām paaudzēm. Līdz gada vidum 3500 projektu ir saņēmuši atļauju, ka tos var īstenot ar Eiropas Kultūras mantojuma gada zīmi, un reģionos īstenoto lauku projektu skaits ir atšķirīgs.

1.5. EESK atbalsta ES iestādēm un dalībvalstīm adresēto Eiropas Kultūras un mākslas alianses 2018. gada janvāra aicinājumu nodrošināt būtisku atbalstu daudzgadu finanšu shēmā (DFS) laikposmam pēc 2020. gada. Komiteja arī atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas 2018. gada maija budžeta projektā ierosināto apņemšanos attiecībā uz kultūru un Komisijas saistības jaunajā darba kārtībā kultūrai ⁽²⁾.

⁽¹⁾ EESK atzinums “Jauna darba kārtība kultūrai” (vēl nav publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*).

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/culture/news/new-european-agenda-culture_en

Ieteikumi

1.6. Lauku rajonu kultūras mantojums visā savā bagātībā un daudzveidībā būtu oficiāli jāatzīst tā mākslinieciskās vērtības dēļ, kā arī ekonomiskā un sociālā ieguldījuma dēļ, ko tas sniedz Eiropas iedzīvotāju labjutībā ⁽³⁾.

1.7. Būtu jāpārbauda, vai publisko finansētāju ieguldījumi ir piemēroti lauku rajoniem, un tas jādara, lai jaunu finansējuma plūsmu izstrādē tiktu paredzēts atbalsts lauksaimnieku ģimeņu un lauksaimniecībā nodarbināto pastāvīgajiem pūliņiem un nevalstiskām organizācijām, kas pārstāv māksliniekus, folkloras grupām, vietējām rīcības grupām un sociālās lauksaimniecības uzņēmumiem, pilnībā ņemot vērā pasākumus, kas vajadzīgi lauku mantojuma infrastruktūras uzlabošanai.

1.8. Pašreizējās ES finansējuma plūsmās, tostarp lauku attīstības programmā, kultūra arvien vairāk būtu jāuztver kā horizontāla vērtība un jāatbalsta kultūras projekti, tostarp tādi, kas aizsargā, popularizē un uzlabo bioloģiski daudzveidīgas ainavas. Labi piemēri ir ganību lauksaimniecības un attālinātu lauku māju atjaunošana Pirenejos, vīna dārzi Santorini salā, kopīgo ganību zemes aizsardzība Selcamarē (Rumānijā), kā arī *Leader* kultūras projekts Lesbā (Griekijā), kura mērķis ir atbalstīt migrantu integrāciju. Ar agrovides shēmām arī turpmāk būtu jāveido lauksaimniecības zemju dzīvotnes un izveidotajā vidē būtu jānodrošina augstāki izstrādes standarti, kas ciena tradicionālos kultūras modeļus un vienlaikus ir piemēroti modernai lietošanai.

1.9. Ilgtspējīgas kokaugiem klātas platības, meži un ūdensceļi ir pelnījuši atbalsta pasākumus, kas novērstu degradāciju un piesārņojumu. Jānodrošina līdzekļi, lai varētu saglabāt pagātnē lauku rajonos izveidotās koku un krūmu aizsargjoslas (tādas, piemēram, tika izveidotas Polijā, īstenojot *Dezydery Chłapowski* ieceri), kas mazina augsnes eroziju un CO₂ emisijas, sekmē ražības pieaugumu un bagātina ainavu.

1.10. Lauku saimniecību atvērto durvju dienas, skolu audzēkņu braucieni uz laukiem, izrādes, amatniecības un citi gadatirgi, kā arī kultūras festivāli palīdz pilsētu iedzīvotājiem labāk izprast un novērtēt lauku rajonus un ir pelnījuši publisku finansiālo atbalstu tāpat kā pasākumi tiltu veidošanai starp lauku un pilsētu iedzīvotājiem, izmantojot kultūras projektus.

1.11. Būtu jāatbalsta pasākumi jauno paaudžu iepazīstināšanai ar lauku kultūru un tradīcijām, izmantojot novatoriskus un modernus izteiksmes līdzekļus. Būtu jānovērtē ekonomiskais un sociālais ieguvums un jāapmainās ar labas prakses piemēriem, kas būtu atzinīgi jānovērtē. Būtu jāatbalsta mākslinieki un citi iedvesmojoši kultūras nozares pārstāvji, reizēm no citas apkāmes, lai palīdzētu kopienām pilnībā izmantot vietējo kultūras vērtību potenciālu.

1.12. Jānovērtē ievērojams amatniecības prasmju zudums, pastiprināti ieguldot līdzekļus apmācībā, lai šīs prasmes tiktu nodotas no paaudzes paaudzei, balstoties uz iepriekšējām zināšanām un sekmējot inovāciju. Lauku skolās būtu jānāca, kāds ir lauku vērtību potenciāls nodarbinātības jomā un kādas iespējas tas sniedz ārējās karjeras veidošanai. Īpašs izaicinājums ne tikai gados jauniem lauksaimniekiem, bet visiem lauku jauniešiem ir nodarbošanās ar uzņēmējdarbību, vienlaikus saglabājot savu kultūras mantojumu.

1.13. Lauku kultūras mantojuma veicināšanai būtu jānotiek ilgtspējīgi, lai attīstītu arī tūrismu un tā panāktu, ka pilsētu iedzīvotāji iemācās novērtēt lauku rajonu kultūras vērtības un arvien biežāk izvēlas lauku mājas un darbu attālākās apdzīvotās vietās.

1.14. Būtu jāveicina lauku kultūras produktu, tostarp gastronomiskā mantojuma tirgvedība un jāaizsargā to statuss, norādot uz to ģeogrāfisko izcelsmi un tādā veidā apliecinot iedzīvotājiem kvalitāti un izsekojamību.

1.15. Brīvprātīgā darba veicēji, cilvēki, kas iesaistās kopienas dzīvē, sociālie uzņēmumi un arī lauku privātie uzņēmumi būtu jānudina visu iedzīvotāju labā izvērst un kopīgiot savu kultūras darbību, tostarp atbalstīt valodu un dialektu daudzveidību. Viedām lauku kopienām būtu jāizmanto savu vietējo kultūras objektu vērtība un potenciāls un jācenšas sadarboties ar līdzīgām grupām citviet, lai veicinātu saikņu veidošanos, tostarp palielinātu ekonomiskos ieguvumus, ko sniedz plašākas tūrisma iespējas.

⁽³⁾ EESK rīkotā konference, kas notika 2016. gada 20. un 21. jūnijā.

1.16. Lai arī projekti Eiropas Kultūras mantojuma gada (2018) atzīmēšanai, visticamāk, tiks turpināti, ir svarīgi skaidri izsvērt un novērtēt skaitļos izsakāmus ieguldījumus un to sniegtos rezultātus, ņemot vērā ekonomikas, sociālos un kultūras faktorus. Šim kultūras gadam pēc 2017. gadā notikušajām dialoga sarunām starp Eiropas Parlamentu un Padomi tika piešķirti aptuveni 8 miljoni EUR. Būtu pamatoti cerēt, ka skaitļos izteikta šā atbalsta daļa tiktu atvēlēta lauku rajoniem.

1.17. Ir vajadzīgi plašāki pētījumi, lai skaitļos izteiktu un izmērītu mantojuma un notiekošās kultūras darbības radītos ieguvumus iedzīvotāju labjutībai un rastu risinājumus turpmākai rīcībai. Nelokāmiem mantojuma aizstāvjiem ir vajadzīgs atbalsts, lai varētu uzņemt jaunus migrantus un atšķirīgas kultūras tradīcijas.

1.18. Ir steidzami jārīkojas, lai nodrošinātu transporta savienojamību un digitālo infrastruktūru, kam ir būtiska loma, lai cilvēki apmestos uz dzīvi lauku rajonos un lai attīstītos kultūras tūrisms.

2. Ievads

2.1. Šis atzinums, kurā īpaša uzmanība pievērsta lauku apvidu un to iedzīvotāju vērtību un talantu plašajam klāstam, sniegs ieguldījumu Eiropas kultūras mantojumā un izpratnē par to, kā šāds plašs kultūras traktējums sekmē ilgtspējīgāku un labklājīgāku dzīvi laukos. Komiteja atbalsta Eiropas hartu par lauku dabas un kultūras mantojumu; ar to tiek veicināta ilgtspējīga telpiskā attīstība⁽⁴⁾, un Komiteja piekrīt 2016. gada Korkas deklarācijā 2.0 minētajai norādei: "Svarīga loma iedzīvotāju un vides attiecībās ir zemes apsaimniekošanai. Politikai ir jāstimulē vidi saudzējošu sabiedrisko labumu sniegšana, arī Eiropas dabas un kultūras mantojuma saglabāšana."

2.2. Jāpārbauda šīs iniciatīvas piemērotība lauku rajoniem, un EESK pauž bažas par to, ka mazās kopienu grupas ciematos un mazpilsētās laikus negūs pietiekamas zināšanas par Kultūras mantojuma gadu, lai tās varētu sagatavot un novērtēt plašo kultūras vērtību klāstu to apkārtnē. Šajā kultūras gadā būtu ne tikai jānovērtē pagātne, bet arī jāveicina topošas, jaunas un izaicinošas cilvēku iedvesmas un prasmju izpausmes, kuru pamatā bieži ir tradīcijas, kas sakņojas attiecīgās valsts lauku kultūras mantojumā.

2.3. Notiekošo kultūras darbību uzskaitīšanai un sekmīgu projektu sniegtajai pieredzei ir reāla vērtība, taču 2018. gada svinībās būtu jāiekļauj arī jauni, novatoriski kultūras pasākumi, kas balstīti pagātnē un mūsdienīgā veidā nodod kultūras mantojumu jaunām paaudzēm, sniedzot jaunas iespējas lauku rajoniem. Programmā "Radošā Eiropa" ir divi lauku projekti – *Roots and Roads* ("Saknes un ceļi") un *Food is Culture* ("Pārtika ir kultūra"), kuri, ja tie būs sekmīgi, varētu veicināt mācīšanos un attīstību.

2.4. Lai arī ir sarežģīti skaitļos izteikt kultūras pasākumu radītos ekonomiskos un sociālos ieguvumus (ar Eiropas kultūru tieši ir saistīti vairāk nekā 300 000 darbvietu), ESAO uzskata, ka kultūra būtu jāizmanto kā labjutības rādītājs un ir svarīgi, lai Eiropas Kultūras mantojuma gada (2018) rīkotāji veiktu analīzi, kas varētu pamatot turpmākos publiskos ieguldījumus. Būtu vajadzīgs skaidrs pārskats par to, cik veiksmīgi Kultūras mantojuma gadā izdevās sasniegt lauku un attālinātos rajonus un kā visu pieredzi, ko sniegusi iepriekšējā labā prakse, piemēram, *AlpFoodway*⁽⁵⁾ un *Terract* projektu⁽⁶⁾ īstenošanā, var izmantot turpmākai prioritāšu noteikšanai Eiropas un reģionu līmenī.

3. Vispārīgas un īpašas piezīmes

3.1. Lauku ainavas un mozaīka, ko rada dabiskās ģeoloģiskās struktūras un lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, ezeros, upēs un izveidotajās apmetnēs manāmā cilvēku ietekme, veido, iespējams, lielāko kultūras mantojumu, kāds vien pastāv. No dabas parkiem un *Natura 2000* teritorijām līdz zaļajām zonām pilsētu nomalēs ir daudz skaistā, ko novērtēt un kas sniedzis iedvesmu mākslinieku, mūziķu, literātu un deju paaudzēm, kā arī visiem pārējiem, kuri neieklaujas nevienā no minētajām kategorijām. Komisijas jaunajā darba kārtībā kultūrai lauku iespējas ir vien īsumā aprakstītas. Taču tajā ir pausts,

⁽⁴⁾ Eiropas Padomes telpiskās/reģionālās plānošanas ministru konferences (CEMAT) 2. rezolūcija par Eiropas hartu par laukudabas un kultūras mantojumu: ilgtspējīgas telpiskās plānošanas veicināšana "Lauku dabas un kultūras mantojums kā teritoriālās kohēzijas faktors", kas 2010. gada 9. jūlijā pieņemta CEMAT 15. sesijā Maskavā (Krievija).

⁽⁵⁾ <http://www.alpine-space.eu/projects/alpfoodway/en/home>

⁽⁶⁾ <http://www.terract.eu/fr/>

ka “kultūras un dabas mantojuma atjaunošana un uzlabošana veicina izaugsmes potenciālu un ilgtspējību. Kultūras un dabas vērtību integrēta pārvaldība mudina cilvēkus atklāt šīs vērtības un nodarboties ar tām”. Majangnieši, kas dzīvo Nikaragvā, dabu un kultūru apzīmē ar vienu un to pašu vārdu. Tas ir ekoloģisks pilsoniskums.

3.2. Lauku kopienas arī rada pievieno vērtību ainavām. Šīs ainavas ir veidojuši lauku saimniecību un kokaugiemi klāto zemju pārvaldītāji, darbinieki un amatnieki – gan vīrieši, gan sievietes. Prasmīgu cilvēku paaudzes ir izmantojušas zemi un ūdeni pārtikas ieguvei, pajumtes veidošanai un ienākumu radīšanai. Piemēram, 19. gadsimtā Polijā dzima iecere izveidot augu un krūmu joslas, kas izsargā augsni un kas mūsdienās ir raksturīga ainavas iezīme. Viņi veidoja lauku robežas no akmens un zariem, būvēja kūti un darbnīcas. Viņi no paaudzes paaudzē audzēja apvidum un klimatam piemērotas vietējās lauksaimniecības dzīvnieku sugas un pārvaldīja veģētāciju. Viņi attīstīja attiecīgajai vietai raksturīgas gastronomijas un folkloras tradīcijas. Mums ir arī bagātīgs izcilu ēku mantojums – muižas, pilis, baznīcas, taču arī zemnieku mājas, nelielas lauku dzirnavas un veikali, no kuriem daži ir rūpīgi atjaunoti, piemēram, Sv. Fegana (*St Fagan*) Tautas muzejā Velsā. Līdzīgas vēsturiskās arhitektūras uzturēšanu bieži nodrošina privātie ieguldījumi, kam sniegts būtisks publiskais un labdarības atbalsts. Novatoriskā projektā Rietumvelsā izmanto atjaunojamu enerģiju no jūras gultnes, lai apsildītu valsts nozīmes vēsturisko namu *Plas Newydd*, tādējādi samazinot izmaksas⁽⁷⁾. Pricājoties par pagātņi un tagadni, būtu jācenšas līdzsvarot idealitāti un realitāti, proti, cilvēces centienus un pūliņus.

3.3. Komiteja atzinīgi vērtē visus centienus, tostarp Eiropas Mantojuma alianses centienus rūpīgi saglabāt šo mantojumu. Lai mantojumu varētu atjaunot, atbalstošām plānošanas iestādēm ir jānodrošina saudzējoša ēku pārūve. *Erasmus* programmas līdzfinansētais *REVAB* projekts nodrošina apmācību, lai uzlabotu iespējas atkārtoti izmantot liekas lauksaimniecības ēkas, tādējādi novēršot to izzušanu.

3.4. Lauku iedzīvotāji veidoja paši savu kultūru, atspoguļojot savu darbu, atpūtu un sociālās problēmas visu veidu mākslas darbos, sporta nodarbēs un vispārīgā kopienas darbībā. Lauku rajoni bieži ir svarīgas minoritāšu valodu un dialektu daudzveidības krātuves. Ciemu, saimniecību un lauku vietvārdiem ir būtiska nozīme, kas būtu jāizprot un jāciena. Lauku rajoni ir radījuši un joprojām rada paliekošu vērtību sabiedrībai kopumā.

3.5. Taču to saimnieciskās darbības arī mainās un reizēm izzūd. Ne visas ainavas ir neskartas. Dažas liecina par rūpniecisku izmantošanu, kariem un izlaupīšanu, kā arī par sausuma, plūdu un uguns postījumiem vai pat par pārmērīgu izmantošanu, kuras iemesls ir pārāk intensīvs, koncentrēts tūrisms. Tās visas var ko pavēstīt un sniegt mācību. Lai mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi, būs nepieciešama pozitīva iejaukšanās, kuras mērķis ir saglabāt daudzveidību un pieredzes gūšanas iespējas. Saikņu saglabāšana ar pagātņi tiek apzīmēta kā “sabiedriskā labuma nodrošināšana”, un bez ilgtspējīgas bioloģiskās daudzveidības, rūpīgas plānošanas un pārvaldības piekļuves ainavas degradējas. Pat mākslinieciskās kultūras izpausmes izšķīst, lauku iedzīvotāju skaitam samazinoties tiktāl, ka tas vairs nav ilgtspējīgs.

3.6. *Eurostat* 2017. gada dati liecina, ka vairāk nekā trešā daļa Eiropas iedzīvotāju nepiedalās kultūras pasākumos, tāpēc lauku kultūras tūrisma attīstīšana saistībā ar veselības un atpūtas pasākumiem ir un būs nozīmīgs tilts starp pilsētu un lauku iedzīvotājiem. Golvejas pilsēta ir labs piemērs lauku un pilsētu kultūras partnerībām, un Eiropas kultūras galvaspilsētu iniciatīvai (piemēram, Plovdiva Bulgārijā un Matēra Itālijā 2019. gadā) vienmēr būtu jāatspoguļo gan lauku, gan pilsētu kultūras iezīmes. Velsā par kultūras mantojuma saglabāšanu atbildīgā iestāde (*Heritage Statutory Body, CADW*) īsteno atvērto durvju iniciatīvu, kas ir daļa no 50 valstu projekta, kura mērķis ir palīdzēt iedzīvotājiem pakāpeniski izsekot pārmaiņām, lai labāk izprastu savu esamību – “lai plānotu savu nākotni, ir jāizprot sava pagātne”.

3.7. Grieķijā vēl viens kopīgu zināšanu piemērs ir *Sotiris Marinis* veidotā mākslas saimniecība⁽⁸⁾. Megali Mantineias ciematā Mani pussalas rietumu daļā viņš ir uzbūvējis namiņus kokos un apmācības centru, darbojoties pēc principa, ka “šeit gūtā pieredze izglīto par mūsu lauku un kultūras mantojumu”.

⁽⁷⁾ <https://www.bangor.ac.uk/studentlife/studentnews/gift-s-marine-renewable-visit-to-plas-newydd-18421>

⁽⁸⁾ <https://www.facebook.com/agroktima.artfarm/>

3.8. Lauku kultūras tūrisms jau tagad nodrošina arvien lielākus ekonomiskos un sociālos resursus un pamatu kopīgiem ieguldījumiem. Atbildība par Eiropas kultūras mantojuma aizsardzību un atbalstīšanu ir valstu, reģionu un vietējo pašvaldību kompetencē, un ir ļoti svarīgi, ka vietējā sabiedrība lepojas ar savu kultūras mantojumu. ES iestādes var veicināt Eiropas kopējo vērtību izjūtu, kā arī stimulēt un atbalstīt labu praksi un kopīgu pieredzi⁽⁹⁾. Tradicionālie reģionālie ēdieni, alus un vīns, tērpi un mūzika, kas pārstāvēti Berlīnes Zaļajā nedēļā⁽¹⁰⁾, katru gadu piesaista tūkstošiem apmeklētāju no ārvalstīm un palīdz sasaistīt tagadni un pagātņi. Laukos ražotās pārtikas un amatniecības izstrādājumu tieša saistīšana ar patērētājiem, izmantojot lauksaimnieku tirgus un pārdošanu internetā, kas kļūst arvien populārāka, un kā piemēru var minēt REKO vietējās pārtikas grupās Somijā.

3.9. Gan vietas, kur izbaudīt vienatni, klausoties un vērojot putnus, gan kokaugiem klātas platības – mežu daudzveidība, kā arī augu izmantošana medicīnās nolūkos – paplašina iedzīvotāju zinātkāri, vēlmi izzināt un labjutību. Iespēju un izzināšanas potenciāla palielināšanai būtu jāpalīdz novērst apmeklējumu pārmērīgu koncentrāciju neaizsargātās vietās. Tas veido pievienoto vērtību ekonomikas un nodarbinātības jomā, izmantojot lauku pamatvērtības, proti, vērtības, ko jau novērtē viedī ciematī un kopienas attālākos apvidos. Lombardijas kalnu apvidos *AttivAree* projekts vairo iedzīvotāju piederības izjūtu, dabas mantojumu pastiprinot ar mākslu. Projekta mērķis ir arī atjaunot viesnīcas un veicināt pieejamību attālākos ciematos, piemēram, Lavenonē⁽¹¹⁾. Ceļojumu aģentūras būtu jāmudina sadarboties ar ģeogrāfiski attālu teritoriju uzņēmējiem un sociālajiem uzņēmumiem, lai veicinātu ilgtspējīgu kultūras tūrisma.

3.10. Kultūras informācijas izplatīšana un attēlošana, izmantojot digitālās tehnoloģijas, radoši palīdzēs mazināt pilsētu un lauku, kā arī jaunāko un vecāko paaudžu plaisu, kas palielinās. Komiteja atzinīgi vērtē tādu projektus kā, piemēram, *YourAlps*⁽¹²⁾, kas atjauno saikni starp jauniešiem un kalnu mantojumu. Zināmi ir daudzi jauni piemēri, kas liecina par novatoriskiem veidiem, kā attēlot kultūras tradīcijas, piemēram, mākslinieciskais projekts, ko izmanto Āstedā Dānijā un Pfinas ciematā Šveicē. Šie projekti radās no vietējām iniciatīvām un apzinātajām vietējām vajadzībām, tie izmanto līdzdalības procesus, kas paši par sevi ir daļa no Eiropas kultūras tradīcijas. Publiskajiem un privātajiem līdzekļiem vajadzētu būt pieejamiem Eiropas, valstu un reģionu līmenī, lai pātrinātu ieguldījumus līdzīgās iniciatīvās.

3.11. Arvien vairāk tiek izmantoti arī jauni digitālie rīki, piemēram, kādreizējo un pašreizējo konfliktu vietās, lai no jauna radītu svarīgas vēsturiskās teritorijas, ko iznīcinājusi pamestība vai karadarbība. Lai precīzāk nolasītu uzrakstus uz kapakmeņiem un izbalojošus manuskriptus, tiek izmantotas tehnoloģijas⁽¹³⁾. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas plānus attiecībā uz *Digital4Culture* stratēģiju un pauž cerību, ka tajā tiks apsvērti visi attiecīgie lauku aspekti. Piemēram, *MEMOLA* projektā izmanto seno irigācijas apvidu 3D skenējumus, lai iegūtu informāciju jauniem irigācijas procesiem.

3.12. Ir vajadzīgi plašāki pētījumi, lai izprastu, kādā ziņā kultūras pasākumi cilvēkiem ir svarīgi un kādus ieguvumus tie sniedz dažāda vecuma cilvēku veselībai, it īpaši tiem, kas sirgst ar fiziskām vai garīgām slimībām⁽¹⁴⁾, savukārt pašreizējās *Erasmus+* programmas, piemēram, *TEMA Masters*, pašlaik finansē labas pētniecības iespējas. Saistībā ar programmu "Apvārsnis 2020" un Eiropas Kultūras mantojuma gadu rīkotajā augsta līmeņa konferencē "Inovācija un kultūras mantojums"⁽¹⁵⁾ tika pausts aicinājums turpināt centienus pētniecības darba veidošanā, lai apzinātu prioritātes un labāko praksi kultūras pasākumu veicināšanā.

3.13. Labdarības un filantropisko fondu atbalstītās iniciatīvas, bieži vien ar sociālo uzņēmumu starpniecību, ir ievērojami veicinājušas dabas teritoriju un atbalsta pasākumu saglabāšanu, kas sekmē lauku apvidu ilgtspējīgu attīstību. Somijas Kultūras fonds atbalsta pētniecību par pasākumiem, lai novērstu lauksaimniecības atliekas, kas ietekmē ūdens kvalitāti Baltijas jūrā. Tas sadarbojas ar lauksaimniekiem, uzskatot, ka plašāka bioloģiskā daudzveidība nozīmē bagātīgāku ainavu. Komiteja atzinīgi vērtē arī citas labdarības iniciatīvas, piemēram, *Wales Schools' Cultural Heritage Trust*, kas veicina

⁽⁹⁾ EESK atzinums "Jauna darba kārtība kultūrai" (vēl nav publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*).

⁽¹⁰⁾ <https://www.gruenewoche.de/>

⁽¹¹⁾ *AttivAree* projekts Lombardijas reģionā.

⁽¹²⁾ <http://www.alpine-space.eu/projects/youralps/en/home>

⁽¹³⁾ *Andrew Skerrett* projekts, kas tika prezentēts izpētes grupas rīkotajā uzklaušanās sanāksmē, kura 2018. gada 24. jūlijā notika Kārdifā.

⁽¹⁴⁾ *Innovate Trust* – Pozitīvi rezultāti, kas gūti dārkopības projekta ietvaros rīkotajās "lauka" dienās.

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/events/innovation-and-cultural-heritage-2018-mar-20_en

kultūras sacensības starp skolām un iesaista jauniešus viņu izvēlēta kultūras pasākuma noteikšanā un īstenošanā⁽¹⁶⁾. Viens piemērs, kas ļauj jauniešiem izpētīt savu kultūras mantojumu, ir skola Pisku⁽¹⁷⁾, Rumānijā, kas ir gan specializēta mantojuma skola, gan darbsemināru un konferenču rīkotāja. EESK 2018. gada martā uzņēma skolēnus no visas Eiropas skolām, lai apspriestu viņu kultūras prioritātes, izmantojot saukli "Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi"⁽¹⁸⁾. Viņi secināja: "Es gribu dzīvot Eiropā, kas piešķir vērtību visiem kultūras veidiem un tos aizsargā (.), vēlamies novērst elitārismu un popularizēt kultūru (.), taču vēlamies arī iespēju radīt mūsu pašu kultūru." *Giffoni* ciematā Itālijas dienvidos aptuveni 300 studentu sagatavoja filmas un videoklipus, lai vairotu sava reģiona atpazīstamību.

3.14. Būtu jāpārbauda, vai publisko finansētāju ieguldījumi ir piemēroti lauku rajoniem, un tas jādara, lai jaunu finansējuma plūsmu izstrādē tiktu paredzēts atbalsts lauksaimnieku ģimeņu un lauksaimniecībā nodarbināto pastāvīgajiem pūliņiem un nevalstiskām organizācijām, kas pārstāv māksliniekus, folkloras grupām, vietējām rīcības grupām un sociālās lauksaimniecības uzņēmumiem, pilnībā ņemot vērā pasākumus, kuri vajadzīgi lauku mantojuma infrastruktūras uzlabošanai.

3.15. Pastāv iespējas un kultūras tūristu pieprasījums pēc plašākām tematiskajām un ģeogrāfiskajām saiknēm. Kopīgu zīmolu veidošana un savienotas piekļuves projekti ir vērtējami atzinīgi. Ciematu un mazpilsētu lauksaimniecības izrādes un valsts pasākumi, piemēram, *Royal Welsh*, kas notiek Biltvelzā⁽¹⁹⁾ un piesaista aptuveni 240 000 apmeklētāju, un *Hay on Wye* literatūras festivāls, kas mazā lauku apgabalā ienes aptuveni 21 miljonu GBP, sniedz ievērojamu ekonomisko un sociālo ieguldījumu. Lauksaimniecības atvērto durvju dienas, gadatirgi, kultūras festivāli, piemēram, *Llangollen International Eisteddfod*, koncerti, gājieni, piemēram, Vernē, Beļģijā, tvaika lokomotīvu šaurusliežu dzelzceļi, ziemeļu pastaigas un tradicionālo deju grupas sniedz milzīgu ieguldījumu lauku kultūras mantojuma saglabāšanā un popularizēšanā. Brīvprātīgo ieguldījums šādos pasākumos daudzās paaudzēs pats par sevi ir svarīga mūsu kultūras mantojuma daļa. Eiropas Brīvprātīgo centra un valstu un reģionālo brīvprātīgo organizāciju darbs kvalitatīva brīvprātīgo darba veicināšanā ir slavējams, un Komiteja musina tās turpināt savus vērtīgos centienus, tostarp sniedzot apmācību veselības un drošības jomā, lai nodrošinātu drošu un patīkamu pieredzi gan brīvprātīgajiem, gan tūristiem.

3.16. Taču arvien vairāk trūkst prasmīgu amatnieku, kas nodotu zināšanas un apmācītu jaunu paaudzi par to, kā aizsargāt un attīstīt šo daudzveidīgo mantojumu. *JEMA* iniciatīva⁽²⁰⁾, kas aizsākās Francijā, regulāri popularizē amatnieku darbu un vajadzību apmācīt jaunas paaudzes. Jauno paaudžu apmācība ir laba iespēja gan ar kultūru, gan tās mērķu vārdā veidot paaudžu saikni. Ir būtiski nodrošināt praktiskāku apmācību un iegūto prasmju atzīšanu ar jau esošajām ES un valstu/reģionu programmām, koncentrējoties ne tikai uz zināmajām amatniecības un vides prasmēm, bet arī uz mentorēšanu, jaunu paņēmieni veidošanu un uzņēmējdarbības garu kultūrā. Māksliniekiem un citām personām ir vajadzīgs atbalsts, lai viņi varētu sadarboties ar vietējām lauku un pilsētu skolām un radīt kultūras idejas, iesaistot visas paaudzes un etniskās grupas.

3.17. Lauku kultūras mantojums ir saistīts arī ar līdzdalības demokrātiju. Eiropā ir spēcīga kopienas solidaritātes, kā arī izolācijas un nelabvēlīga stāvokļa pārvarēšanas tradīcija, izmantojot kopienas pasākumus, no kuriem daudzi sakņojas kultūrā. Ilgtspējīgas vietējās līderības veidošana un vietējo prioritāšu īstenošana, izmantojot sabiedrības virzītu vietējo attīstību un *Leader* metodi, papildina organizēto pilsonisko grupu un kustību atstāto mantojumu. Sociālie un kultūras pasākumi palīdz apvienot cilvēkus ģeogrāfiskos apvidos, kuros ir maz publisko un privāto pakalpojumu. Brīvprātīgas ar nozari saistītas intervences tradīcija, kas reizēm ir ārkārtas risinājums, uztur sensitīvas un neaizsargātas cilvēku izdzīvošanas ainavas. Publiskais atbalsts šādiem pasākumiem ir ļoti svarīgs.

Briselē, 2018. gada 19. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Luca JAHIER

⁽¹⁶⁾ [https://jamesprotheroe.wordpress.com/Darren Park Primary School, Ferndale](https://jamesprotheroe.wordpress.com/Darren-Park-Primary-School-Ferndale)

⁽¹⁷⁾ <http://piscu.ro/piscu-school/#>

⁽¹⁸⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/civil-society-citizens-participation/your-europe-your-say>

⁽¹⁹⁾ <http://www.rwas.wales/royal-welsh-show/>

⁽²⁰⁾ *Journées Européennes des Métiers d'Art*, <https://www.journeesdesmetiersdart.fr/>.